

Gemeente van Jezus Christus,

“En daarna zal het gebeuren, dat ik mijn Geest zal uitgieten over alle vlees; uw zonen en dochters zullen profeteren; uw ouderen zullen dromen dromen en uw jongeren visioenen zien” (Joël 3:1). Je kunt het merken aan de teksten van vandaag: het is al bijna Pinksteren. Waar God zijn Geest uitstort, daar komt alles weer op adem. Mensen staan op, herpakken zich; wat dor en droog was en hopeloos verloren, ontkiemt weer. De Geest ademt in ons vergezichten van hoop en vrede, van nieuw begin.

We lazen vandaag uit het boek Joël. Het land van Juda zucht onder de verwoestingen van oorlog. Zoals donkere, dreigende wolken komen overdrijven, zo had het onheil uit het noorden zich over het land verspreid. Als een verwoestende storm, is de Babylonische koning Nebukadnessar met zijn legers over het land geraasd. De huizen van de mensen zijn vernield; steden liggen in puin; hun toekomst kapotgeslagen. En nu blijkt er ook nog een sprinkhanenplaaag te zijn geweest.

In vers 25 noemt de profeet Joël die zwerm sprinkhanen een ‘groot leger’. Maar ook in hoofdstuk 2 heeft Joël het over legers die alles kapot maken, de huizen van de mensen, de akkers en de velden... alles, maar dan ook alles is vernietigd. Wat overblijft is de kale droge aarde, dorstend naar water.

*Hun voorhoede is een verterend vuur,
hun achterhoede een verzengende vlam;
Als de tuin van Eden ligt het land voor hen,
achter hen blijft een kale woestijn
niets en niemand kan ontkomen.*

Joël 2:3

Het kan goed zijn dat Joël het hier ook over de sprinkhanen heeft. Wanneer een zwerm sprinkhanen over akkers en weilanden trekken, kunnen ze werkelijk alles kaalvreten. Wij hebben vandaag bestrijdingsmiddelen, maar in de tijd van Joël kon men niet veel meer doen dat de zwerm laten uitrazen. Dat beeld dat Joël schetst: kaalgevreten aarde, de oogst vernietigd, geen gras dat nog groeit... het is zo actueel vandaag. Op 19 mei waarschuwde het Rode Kruis voor een hongersnood in het oosten van Afrika. Landen als Kenia, Ethiopië en Somalië zuchten onder de ellende. Aanhoudende droogte door klimaatverandering, plaatselijke conflicten en sprinkhanenplagen teisteren het land. Al drie seizoenen heeft het niet geregend; oogsten mislukken, waterdammen en reservoirs zijn opgedroogd; en mensen en dieren lijden aan honger en aan dorst.

Een tijd van droogte; niets dat nog tot bloei komt... alles dat je bij de handen afbreekt, een tijd waarin je klap op klap te verduren krijgt: misschien zijn die woorden van Joël wel heel herkenbaar voor jou en heb je zo'n tijd doorgemaakt, of zit je er middenin. Je snakt naar lucht, naar regen, de dag waarop je opnieuw kunt ademhalen.

Geen toekomst meer zien, de hoop verliezen: over dat gevoel gaat het in Joël. De Judeeërs zijn ontroostbaar want hun hele leefwereld is vernield. Jeruzalem bleek geen onneembare vesting te zijn, geen veilige burcht. Zoals een dief in de nacht, die van je woning een ravage maakt, zo nietsontziend en vernietigend hebben de sprinkhanen hun werk gedaan. Het kaal gevreten land treurt.

Er is geen wijnstok die nog vruchten draagt, geen blad meer aan de bomen; de tarwe en de gerst zijn verdord; graanschuren vernield; zaden sterven tevergeefs in de droge aarde. Heel de schepping treurt en huilt. De mensen, de dieren en het land.

Maar nu zegt Joël dat God alles zal omkeren, dat Hij alles nieuw zal maken. In naam van de Heer zegt Joël tot het volk: God zelf zal jullie vergoeden voor al die jaren waarin de sprinkhaan alles kaalvrat. Joël noemt in vers 25 vier namen voor sprinkhaan; met een vleugje sarcasme vertaalt de Naardense Bijbel met langpoot, kaalvreter en knaagbek. Ja, dat is wat een zwerm sprinkhanen doet: knagen, vreten, kaalplukken. 'Mijn grote leger', staat er ook in vers 25, 'dat ik onder jullie gezonden heb'. Dat is toch wel even schrikken. In de ogen van Joël komt die sprinkhanenplaag bij God vandaan. Toch overheerst die toon van oordeel hier niet, maar juist de vreugde, de blijdschap, de genade waarmee God zijn schepping een nieuw begin gunt.

Wanneer je diep in de ellende zit, is haast niet voor te stellen: een totale omkering van je omstandigheden; rouw die in vreugde verandert, tranen in gejuich. De Judeëers waren misschien al blij geweest met een klein lichtpuntje, een moment van rust, het voorzichtig herstel van hun vernedering. Maar God zegent niet een beetje, maar overvloedig en royaal: na alle ellende die ze doorstaan hebben zendt God geen verwoestende zwermen meer, maar koren, wijn en olie, genoeg om alle monden te verzadigen (cf. Joël 2:19).

Prachtig is het lied van Joël in de verzen 21-24. Opvallend is daarbij de volgorde: zoals God eerst de aarde schiep, de planten en de dieren, en daarna pas de mens, zo wordt de aarde ook hier als eerste toegezongen:

Wees niet bang meer akkers en wees blij, want de Heer doet grote dingen! God laat zijn zegen weer neerdalen over het land. Niet een paar plensbuien zoals in de afgelopen dagen, maar regen op z'n tijd; in het voorjaar en het najaar. Regen die verkwikt, verfrist en vernieuwt; regen die het leven wakker roept. Wees niet bang! Die troostende woorden zegt Joël ook tot de dieren. Want de woestijn is veranderd in een groene weide. De Heer heeft de dorre aarde weer bekleed met een groene deken, en alle bomen staan in bloei en dragen vrucht. En dan spreekt Joël ook de mensen toe. Kinderen van Sion noemt hij hen. Zij mogen blij zijn en jubelen en zingen, want de volheid van Gods genade wordt hen aangezegd. De dorsvloeren liggen vol met het gouden graan; de perskuipen vloeien over, bijna druipt de rijke oogst van wijn en olijfolie over de randen heen.

Zoals de aarde opnieuw ontluikt, zo zal ook de liefde tussen God en zijn volk weer tot bloei komen. Het verbond herstelt zich. De Heer, de schepper van hemel en aarde, zal weer hun God zijn. Hij zal in het midden van Israël wonen, en zij zullen zijn volk zijn. Hij die zijn naam bekend maakte als 'ik ben', 'ik zal er zijn' zal alles weer nieuw maken en zal zijn Geest uitgieten over beschadigde en vernederde mensen. Alles wat zij verkeerd deden, al de honger en de dorst, het verlies dat zij geleden hebben wordt geheeld omdat God met hen een nieuw begin maakt.

'Wees niet bang': het zijn ook de woorden die Johannes op Patmos hoort. 'Wees niet bang, want ik ben de eerste en de laatste' (Op 1:17). Niet bang zijn: het is wat Johannes steeds weer meegeeft aan de christenen in klein Azië, tot wie het boek Openbaring

gericht is; kleine christelijke gemeenschappen die vreselijk geleden hebben onder de Romeinse onderdrukking. Mensen ook die dag in dag uit leven met angst, omdat vervolging en vernedering aan de orde van de dag zijn. Net als in de tijd van Joël, ligt Jeruzalem in puin. De wereld die zij kenden staat in brand. Is er voor hen nog hoop? Zal er een dag komen waarop God alles omkeert?

Johannes troost hen met een visioen van vrede. Hij ziet hoe het nieuwe Jeruzalem uit de hemel neerdaalt. 'Bij God vandaan', lezen we in vers 10. Zoals dauw uit de hemel; regen die naar beneden sijpelt, zo daalt Gods genade over mensen neer. De stad die Johannes ziet is één en al schittering en glans. Je kunt verdwalen in alle beelden en getallen die Johannes noemt. Maar waar het hier om gaat is het visioen van vrede en nieuw begin.

'Alles maak ik nieuw', had Johannes eerder al gezegd. De hemel, maar ook de aarde. En nu begint Johannes te spreken over een nieuw Jeruzalem, een stad van vrede. Dat nieuwe Jeruzalem is zo radicaal anders dan het aardse Jeruzalem. Johannes ziet in de stad geen tempel staan, omdat God zelf en Jezus, het Lam van God, een tempel zijn voor de mensen. Net als in Joël, gaat het om een hernieuwde, en innige verbondenheid tussen God en mensen. Maar waar het in Joël gaat over God die weer te midden van Israël zal wonen, gaat het hier om alle volken, die in- en uitlopen. Hier verschijnt Sion als een stad van vrede, waar alle volken Gods naam zullen loven. Wat verwerpelijk is en onrein, kan in die stad niet meer bestaan. Er zijn geen leugens meer, geen haat of jaloezie. Enkel nog vrede, die oplicht tussen mensen. Vrede die uitgaat van de Schepper en het Lam. In die hemelse stad woont God onder de mensen.

Die stad van vrede is niet slechts een hemels visioen; een plaats ver boven het uitspansel, en ver achter de sterren. In ons leven en in onze kerken mag een glimp van dat hemelse Jeruzalem nu al werkelijkheid worden. Gods hemel geschiedt waar Gods naam onder mensen woont, waar Hij die is en zijn zal aan mensen gebeurt, en alle leven, denken, doen en spreken van Hem doordrongen is. Waar de liefde die uitgegaan is van de Vader en de Zoon zichtbaar en voelbaar wordt. Waar Gods Geest in mensen ademt, en in hen nieuwe dromen wekt, die hen beweegt tot liefde en vrede, gerechtigheid en trouw. De Geest die je doet zien, wat je eerst niet zien kon; die vernieuwt en levend maakt wat dor en droog geworden was.

Liefde en vrede: met deze twee woorden zou je het laatste gedeelte van de afscheidsrede in Johannes 14 kunnen samenvatten. Jezus zal niet lang meer bij de leerlingen blijven, want Hij maakt de opgang naar de Vader. En opnieuw geeft Jezus hen mee om in zijn liefde te blijven. 'Wanneer iemand mij liefheeft, zal hij zich houden aan wat ik zeg; mijn Vader zal hem liefhebben en mijn Vader en ik zullen bij hem komen en bij hem wonen' (Joh 14:23). God de Vader en Jezus de Zoon wonen daar, waar mensen vanuit zijn liefde leven.

Jezus laat hen niet achter zonder lege handen, en belooft hen de Heilige Geest, de Trooster, die hun harten in vuur en vlam zal zetten; de Geest zal alles bevestigen wat Hij hen heeft meegegeven. Jezus laat hen zijn vrede na; vrede zoals de wereld die niet geven kan. Ontroerende woorden. Hij zal weggaan, en zij zullen niet kunnen komen waar Hij heengaat. Hij zal aan hun blik onttrokken worden, maar Hij zal ook voor hen terugkomen:

*Heb je niet gehoord, dat ik tot jullie gezegd heb:
Ik zal weggaan, maar ik keer terug tot jullie (Joh 14:28).*

En als belofte schenkt hij hun de vrede: vrede laat ik je mijn vrede geef ik je. De vrede die Jezus schenkt gaat voorbij aan de machten die in deze wereld aan het werk zijn. Die wereld van ons die slechts strijd en oorlog voortbrengt. In Jezus, hij die zijn leven voor ons gaf, vinden wij vrede. Vrede met God, en vrede met elkaar.

Op die Pinksterdag zal het aan hen gebeuren: mannen en vrouwen, jong en oud: ze zullen aangeraakt worden door de Trooster, die dromen in hen wekt; ze zullen het visioen zien van Gods hemel op aarde, hoe God telkens weer alles nieuw maakt door zijn Geest. En zij zullen zien met nieuwe ogen. Ze zullen het lied van hemel en aarde zingen. Alles zal jubelen en juichen voor de Heer. De bomen staan weer in het blad en ruisen in de wind; het gouden graan zal haar vruchten geven; over de dieren en mensen, en alles wat adem heeft, zal God zijn heilige Geest uitstorten. En alles wordt nieuw. De hemel, maar ook de aarde.

Amen.